

šala fizični in moralni položaj otrokovega zdravlja.

Zaščita razrednih stanovskih interesov.

V programu društva je tudi, da štiti razredne stanovske interese na principu enakosti. Zaprošile so g. ministra prosvete leta 1920., naj bi upošteval princip — za enake dolžnosti enake pravice. — To se je zgodilo tedaj, ko je imenoval g. minister prosvete za nadzornico ženskih šol učiteljico. Bila je to Savka Radičevićeva, predsednica društva, ki je izvrševala ta posel do leta 1924. Zahtevale so tudi naj namestijo upraviteljice na ženskih šolah. Merodajni faktorji so gledali to novost vedno le s svojega stališča, zato je bilo to dejstvo pogosto predmet diskusij in je bilo popolnoma zavajeno od teh, ali se upraviteljice namesti v omejenem obsegu ali pa se jih suspendira. Ta borba za enakopravnost pa bo trajala tako dolgo, dokler se zakonito ne uveljavljavi.

Vprašanje dnevnic za poročene učiteljice

je tudi zelo pereče. Organizacija se je mnogokrat pobrigala za to, da se to končno uveljavljeno uredi in jim da enako visoke dnevnice kakor možem ali neporočenim kolegijam.

Plače vrtnaricam

so se po zaslugi organizacije izboljšale.

V osebnih zadevah

se je mnogo učiteljic in vrtnaric zateklo k organizaciji, da jim ta pomaga, kar je vedno z največjim interesom storila in delovala na to, da so se vse zadeve vedno pravilno rešile.

Društvo srbskih učiteljic je vedno gojilo stik s kolegijami preko Save, Donave, v Južni Srbiji in iz drugih krajev ter je prirejalo z njimi matineeje in razstave.

Dom učiteljic v Beogradu.

Pojavila se je tudi izborna misel, da ustanove in zgradijo v Beogradu svoj »Dom učiteljic i zabavilja«, kamor bodo namestili pisarno in čitalnico opremljeno s pedagoškimi listi in drugimi dnevniki. V tem domu se bodo združevale kolegijne, da se

po delu pri čitanju razvedrijo in oddahnjejo. Osamljene in starejše učiteljice, ki nimajo svojcev, bodo našle tu prijetno zavetišče; ravno tako vse mlade kolegijne, ki bodo prihajale po poslu v prestolico.

V to svrhu zbirajo prispevke; prirejajo matineeje, loterije. Lansko leto n. pr. so imele pri taki loteriji 9000 Din čistega dobička.

Po poročilu iz leta 1926. izkazuje blagajna znatno vsoto 77.000 Din. — Vsota bi bila večja, ko bi organizacija ne izdala v humane svrhe, kakor: za učiteljske vojne sirote, za zidanje doma učiteljic, gladnim učiteljicam v Rusiji, Rdečemu križu za povplavljenca i. dr. večje in manjše vsote.

Založba knjig.

Organizacija je izdala knjigo »Slobodanka« in še dve originalni deli, kot tudi prevode iz tujega slovstva, da s temi mladina dobi dobro in izbrano čtivo. Prevode in dela so oskrbele učiteljice same in kritika se o njih povoljno izraža.

Organizacija je tudi ustanovila muzej otroških ročnih izdelkov osnovnih šol in vrtcev.

Poučne ekskurzije.

Leta 1925. so priredile učiteljice pod vodstvom predsednice S. Radičevićeve ekskurzijo v Pariz za dobo pariške razstave, da spoznajo kulturni napredek velikega francoskega naroda. Ob tej priliki jih je sprejel rektor pariške akademije, velik prijatelj srbskega naroda.

Podružnice.

V teku leta so angažirale nekaj osebnosti, ki so jim predavale in priredile so nekaj konferenc.

Organizacija se lahko ponaša s prav izbornimi podružnicami: v Zemunu, Pančevu, Novem Sadu, Bavaništu, Skoplju, Teotovu, Djevdeljliji in Ohridu. Odlikujejo se po agilnosti, ker prirejajo predavanja za narod, razstave narodnih ročnih del, analfabetke tečaje in odlične mladinske matineeje.

S tem delom dokazujejo vsem, da je učiteljica najmočnejši činitelj, ki skrbi in deluje za povzdigo žene in njenega podmladka. (Dalje prih.)

Splošne vesti.

— Za spomenik kralja Petra I. Odbor za postavitev spomenika Kralju Petru I. Velikemu Osvoboditelju razpošlje tekom tega in prihodnjega tedna na vse šole v Sloveniji okrožnico s prošnjo za nabiranje prispevkov za spomenik med šolsko mladino. Tovarišice, naša nacionalna dolžnost nam veleva, da se oddolžimo manom Velikega kralja. Ne samo mi, temveč tudi mladina naj sodeluje pri nabiranju in pomaga s tem pri uresničenju tako velike ideje. Na delo za sveto nacionalno stvar!

— Vprašanje višje pedagoške šole. Ker je z zadnjim ukazom minister prosvete penzioniral dosedanjega rektorja višje pedagoške šole v Beogradu, g. Milivoja Simića, bodo v kratkem merodajni faktorji pristopili k reševanju problema, ali naj se imenuje novega rektorja, ali pa naj se po izglasanju novega finančnega zakona pristopi k delu na likvidaciji šole.

— Urejevanje »Prosvetnega Glasnika«. Minister prosvete je izdal odlok, da se službenemu listu »Prosvetni Glasnik«, v katerem se bodo objavljale vse uradne publikacije, doda tudi neslužbeni del lista, v katerem bodo objavljeni članki in razprave iz šolskega življenja. Urejevanje neslužbenega dela »Prosvetnega Glasnika« je poverjeno načelniku Osnovne Nastave gosp. Gliši Elezoviću. Honorar uredniku in sotrudnikom bo urejen s posebno uredbo, a tiskovne izdatke in honorar po kril budžet Državne tiskarne v Beogradu.

— Kongres mednarodne lige za novo vzgojo se bo vršil o Veliki noči v Pragi. Učiteljstvo, ki bi hotelo sodelovati, posebej no ono, ki obvlada esperanto, naj se obrne na naslov: Čedomir Mihajlovič, učitelj, Dren-Obrenovac (Valjevski).

— Sodelovanje uradniškega saveza z UJU. Glavni odbor uradniškega Saveza je pretresal vprašanje sodelovanja z UJU ter odločil, da je UJU smatrati še v nadalje članom uradniškega Saveza, ter da se prekinitveno sodelovanje oživljava in to tembolj, ker so vsa poverjenstva UJU člani Saveza. Izvršni odbor UJU je naprosen, da delegira svojega predstavnika v savezni odbor.

— Učitelji, nastavljeni v ministrstvu prosvete ne bodo dobivali tekom bodočega budžetskega leta dnevnic, ker so vsi krediti iz te postavke črtani. Radi tega so bili prizadeti pozvani s pristojne strani, naj javijo, so li voljni biti uslužbeni še v nadalje v ministrstvu prosvete brez dnevnic. Kakor poročajo časopisi, je večina učiteljstva iz personalnega odseka za Hrvatsko, Slavonijo in Srem pristala, da se jih ponovno porazmesti po državi in razreši službe v ministrstvu.

— Nenakazane mesečne plače. V kovinskem, murikovskem in bitoljskem srezu ni prejelo učiteljstvo svoje mesečne plače za marec do 15. t. m. Ali je učiteljstvo omenjenih srezov sedaj že prejelo plačo, nam ni znano, ne moremo si pa misliti, kako si predstavljata naša uprava življenje uradništva, ki naj živi brez plače.

— Pozor, učitelji in učiteljice iz Primoreja. Na naš poziv v »Učit. Tovarišu« št. 31. z dne 10. marca 1927 se je odzvalo precejšnje število učiteljstva. Vendar pa pogrešamo še marsikoga. V Vašem lastnem

potenju oddaljencejnih postaj izključno. Učenci si lahko take aparate pod vodstvom učiteljstva z malenkostnimi stroški sestavijo sami.

— V zadnjem »Učit. Tovarišu« v članku »Pohlep, zvižaja in krutost pod krinko dvatisočletne kulture« je pomotoma pisano »Učitelj prosil milosti« namesto »Učitelj ne prosil milosti«, kar je seveda velika razlika.

— Minister prosvete je izjavil Glavnemu odboru UJU, ko je istega sprejel dne 13. t. m., da bo brez odlašanja podpisal vse odloke za upokojitve in napredovanja, kar kor hitro mu bodo predloženi in da napravi za vsako odlašanje v teh zadevah odgovorno svoje uradništvo. — Ravnotako je izjavil, da ne bo premeščal do konca šolskega leta nobene učne osebe, razen onih, ki jih mora prenesti iz državnih razlogov.

— Zakaj? Citamo v »Slobodni Misli« iz Nikšiča o karakteristični obletnici sledeče: »1. marca 1927 je poteklo leto dni, ne da bi učiteljstvo okraja Nikšič prejelo po 12 mesecih svojo zaostalo plačo za mesec marec 1926. O tem se je javljalo oblastim, pisale so se prošnje in pritožbe; moledovalo se je, javnost je istotako ta škandal pretresala, ali vse zaman. Vesela prosveta je preobložena z delom, da ne more imeti v evidenci neprejetih prinaldnosti učiteljev tega okraja...« Zakaj?

— 60-letnica dr. Josipa Čerina. Dne 19. marca 1927 je obhajal višji kapelnik dr. Josip Čerin 60-letnico svojega rojstva. Kdo je dr. Čerin, ne bomo opisovali. Zbog svoje uslužnosti in ljubeznivosti je postal zelo priljubljen tudi pri prostem narodu. Nad vse popularen pa je pri svojih godbenikih, ki ga nihče drugače ne imenuje kot »naš ata«. Velike so njegove zasluge na kulturnem polju. Delo, ki ga je opravil tu, je ogromno. Kdo izmed učiteljstva ne pozna »Čerinove pesmarice«, ki je izšla že leta 1897? V Trubarjevih pesmaricah je izšla leta 1910, v izdaji Slovenske Matice njegova muzikalna študija. Za godbo na pihala je izdal leta 1923. prvo zbirko srbskih »Kolo«. Leta 1925. pa je izšla zbirka slovenskih, hrvatskih in srbskih narodnih pesmi. Nešteto slovenskih, hrvatskih in srbskih pesmi pa je priredil za vojaško in druge godbe na pihala. Smelo trdimo, da njegovo ime v glasbeni kulturi slovenski ne bo tako hitro pozabljeno. Rodil se je v Komendi. Za glasbo se je izredno zanimal že v svoji zgodnji mladosti. V 5. gimnazijskem razredu je bil že pevovodja in organist. Glasbeni pouk je obiskoval v nekdanjem Filharmoničnem društvu. Kot violinist je sodeloval v dijaških letih pri raznih velikih simfoničnih koncertih. Po končanem gimnazijskih študijah je odšel na Dunaj študirati pravo. Istočasno se je vpisal na Cecilijino šolo, kjer je izpopolnjeval svoje glasbeno znanje. Po končanem konservatoriju leta 1896. je prišel v Ljubljano kot koncertni vodja Glasbene Matice in učitelj. Leta 1905. je prevzel mesto vojaškega kapelnika na Dunaju. Isto službo je vršil od leta 1908. do 1916. v Pragi. Po prevatru je prišel v Ljubljano, kjer je sestavil vojaško godbo, ki jo vodi še danes z veliko ljubeznijo in požrtvovalnostjo ter jo dvignil na eno najuglednejših mest v naši državi. Vsem odkritim čestitcem se pridružujemo ob njegovi 60-letnici tudi mi.

— Šolska omladina v telovadnih in športnih organizacijah. Radi telesne vzgoje je dovoljeno šolski mladini, da se vadi v telovadnih in športnih organizacijah, a v odborih istih ne sme sodelovati. Zabrano ji je tudi vsako aktivno sodelovanje pri reševanju športnih zadev, ker se ustvarjajo s tem med mladino difference, ki niso v skladu s pedagoškimi načeli.

— Občni zbor Vodnikove družbe v Ljubljani se vrši dne 2. aprila t. l. ob 8. uri zvečer v prostorih Zveze kulturnih društev, Ljubljana, Kazino, II. nadstr.

— Nadaljnji trije učni tečaji na srednji vinarški in sadjarski šoli v Mariboru, ki so bili radi škrlatinke v zavodu preloženi na poznejši čas, se vrše zaporedoma pet dni, t. j. od 28. marca do 1. aprila t. l., in sicer: I. dne 28. marca (ponedeljek) o vzgoji trte in o grozdnem sukaču; II. dne 29. marca (torek) o cepljenju in trsničarstvu; III. od 30. marca do 1. aprila (sreda, četrtek in petek) o kletarstvu. Pouk obsega predavanja in razkazovanja z vajami. Začetek vsak dan ob 9. uri. Vinarji in njih odrasli otroci obojega spola se naj tečajev udeležijo v obilnem številu. Pismene prijave sprejema direkcija navedene šole. Siromašni udeleženci tridnevnega kletarskega tečaja dobe denarne podpore, ako predložijo uradna potrdila svoje občine, da so podpore potrebni, ali pa ako jih kmetijski referent dotičnega sresa za to posebej predlaga. — Direktor Andrej Žmave.

— Modni salon za izdelavo specialne damske garderobe otvori s 1. aprilom gošpod F. POTOČNIK, lastnik krojnega učilišča, Stari trg, Ljubljana. Gotovo bodo omenjeni damam postregel z najnovejšimi kroji in modeli ter zato opozarjamo na oglas.

— Če je Vaš soprog nervozen, ne kuhajte mu prave kave! Postrezite mu z ŽIKO. Imeli boste zadostnjeje in veselje, da ste ga ozdravili.

— Nove tiskovine za šolske nadzornike, upravitelje(ice) in učiteljstva in sicer: 1. spisek učiteljstva ki ima napredovati v osnovni plači in 2. prošnja za bolezenski dopust v zmislu najnovejših predpisov, je izdala Učiteljska tiskarna.

Učiteljski pravnik.

—Š Odsotnost ob priliki učiteljskih zborovanj, bolovanj pred zaprositvijo dopusta — vpis v Uslužbeni list. Glede vpisa enodnevnih odsotnosti in sedemdnevnega bolovanja ni nobene odločbe, pač pa smo izvedeli, da je prosvetni oddelek zaprosil ministra prosvete za tozadevno pojasnilo in navodilo. Torej počakati!

—Š Zdravljenje v splošni bolnici. V 10. številki z dne 14. oktobra pr. l. je poročal »Učiteljski Tovariš«, da imajo uradniki v bolnici pravico do uporabe H. razreda proti plačilu dnevno 10 Din. To pa sedaj več ne velja. Pisec teh vrstic je plačal 18. t. m. za štirinajstodnevno zdravljenje 714 Din ali 51 Din na dan, kar za kronskega upokojenca niso baš mačkine solze. Toliko v splošno vednost in ravnanje. —k.

—Š Zdravljenje državnih uslužbencev v bolnicah. Gospod minister narodnega zdravja je izdal dne 24. januarja 1927 pod Ad. Br. 2270 rešenje nastopne vsebine. Na osnovi čl. 1. in 3. uredbe o ustroju ministrstva narodnega zdravja, čl. 112. urad. zak., čl. 49. zak. o drž. računovodstvu in v zvezi z obstoječimi rešenji o zdravljenju državnih uslužbencev v državnih bolnicah, ki prejemajo državne podpore, odločujem, da se državni uslužbenci morejo zdraviti brezplačno le v najnižjem razredu. — Uslužbenici glavnih skupin se lahko zdravijo tudi v I. in II. oskrbnem razredu, a so dolžni plačati sami bolniškim upravam za stroške zdravljenja v II. razredu doplačilo dnevno 25 Din in v I. razredu 50 Din.

Razpisi služb.

—r Razpis službe za učiteljico na šest razredni osnovni šoli v Cirkovcih, srez Ptuj, in ene službe za učiteljico na štirirazredni osnovni šoli z eno začasno vzporednico pri Sv. Križu pri Rogoški Slatini, srez Šmarje pr Jelšah, ki se je objavil v razpisu učiteljskih služb v mariborski oblasti pod P. Br. 403/16-27 v »Uradnem listu« št. 20 z dne 22. februarja 1927 pod točko 8) na strani 108. s tem razveljavljam.

Prosveta.

—p Trnjeva pot učiteljskega prosvetnega dela. Neki tovariš je poučeval šoli odrasle mladeniče tamburanje po notah. Žrtvoval je v to svrhu tedensko povprečno 12 prostih ur v svesti, da je prosvetno delo njegova moralna dolžnost. Vsled pomanjkanja primerne prostora je uporabljal brez vsake škode in z dovoljenjem šolskega upravitelja šolsko sobo za vaje. Po petih mesecih se je načelnik krajnega šolskega sveta, naščuvan od drugih, pritožil pri šolski oblasti, ki je takoj izdala sledeči odlok: »Sreski poglavar P. br. — Zadeva: Kraj; uporaba šol. prostorov. Šolskemu vodstvu pri I. Načelnik kr. šol. sveta pri I. je podal izjavo, da uporabljajo v izvenskolem času šol. prostore tamburaši, ki pa od kraj. šol. sveta nimajo uporabnega dovoljenja, ker zanj niso prosili. Po do zdej veljavnih določilih uporabe šol. prostorov v izvenskoleke namene dovoljuje po obstoječih predpisih kr. šol. svet, ki je zakonično zastopnik šol. občine kot lastnice poslopja. Ker tamburaši takega dovoljenja nimajo, naj naslov preprope uporabo šol. prostorov tamburašem tako dolgo, dokler si ne preskrbe potrebnega dovoljenja od krajnega šol. sveta. — Sreski poglavar: I. I. — Ker je izključeno, da bi dovoljenje dobil, se je prenehalo z vajami in učitelj je rešen brez lastne krivde velike moralne dolžnosti.

Naša gospodarska organizacija.

UČITELJSKI DOM V MARIBORU

je imel dne 6. marca 1927 svoj občni zbor.

Po predsednikovem pozdravu in odobrenju zapisnika poslednjega občnega zbora je tajnik poročal o delovanju društvenega vodstva v preteklem letu.

Največ dela sta opravila blagajnik in upravnik založenega blaga. Samo slednji je imel 1949 poštnih enot, med temi 360 tirjatev, kar ni posebno lepa slika naše stanovske zavednosti. Upravni odbor in nadzorstvo sta imela dve skupni seji.

V poročilnem letu je U. D. izdal zemljevid slovenskih krajin in državni grb. Z zalozbo grba je dosegel lep gmoten v velik moralen uspeh. Ker ga je ministristvo prosvete priporočilo šolam in je vodstvo vrhu tega prosilo predstojništva raznih državnih upravnih panog, da priporočijo svojim podrejenim uradom, da ga nabavijo za pisarne, roma sedaj po celi širni domovini in soznanja brate Srbe in Hrvate z našim društvom.

Šlab uspeh pa je rodila izdaja Žolnirjeve mladinske igre »Šola v nebesih«. Nastisnilo se je 3000 brošuric in razposlalo 1091 izvodov, toda za nje dolgujejo prejemniki še nad 1000 Din. Dalje je samo ena zavedna tovarišica iz Prekmurja poslala za uprizoritev igre 50 Din tantijeme, med tem ko se številni drugi uprizoritelji svoje zakonite dolžnosti najbrž niti zavedali niso.

Letos izda U. D. za lepopični pouk latinske in cirilske črke v genetičnem redu. Nasprotno pa ne more ustreči želji, da bi izdal slike za nazorni pouk, zgodovino in zemljepisje. Ne priporoča se namreč vtakniti preveč gotovine v gospodarska podjetja, ker se ne more pričakovati, da bi se založeno blago v doglednem času razpečalo.